

Lisa 1. Ida-Virumaa külustusala analüüs ja profileerimine

RMK sisemise tööühma tööna koondati taustinfot ja analüüsiti edasiste arengusuundade planeerimiseks külustusala koosseisus olevate puhke- ja kaitsealade tugevusi, nõrkusi, võimalusi ja ohtusid. Samuti valmisid puhke- ja kaitsealade profiilide mustandversioonid, mis aitavad selgemini esile tuua iga puhke- ja kaitseala erisusi ning on aluseks edasiste arengute planeerimisel ja külustajatele alade eripärade tutvustamisel.

Lisaks eelnevalt kirjeldatule, analüüsiti RMK sisemises tööühmas külustusala koosseisus olevate külustuskeskuste hetkeolukorda, nende tugevusi, nõrkusi, võimalusi ning ohtusid. On oluline, et külustuskeskuste tegevus toetab ja täiendab külustusala puhke- ja kaitsealade profiile.

Käesolev materjal on kokkuvõtte tööühma tööst. Külustuskeskuste analüüsid on paigutatud tekstis selle puhke- või kaitseala juurde, kus antud külustuskeskus asub.

1. Analüüsi kokkuvõte

1.1. Peipsi põhjaranniku puhkeala

Peipsi põhjaranniku puhkeala hõlmab piirkonda Tammispääst Vasknarvani. Siin asuvad Järveälja ja Smolnitsa luited ning Peipsi-äärne laulev liiv, mis viitab järvevee puhtusele. Maastik vaheldub pikkade luiteahelike ja nende vahele jäävate soode ja rabadega. Puhkeala jõgederohkus soosib veematkade ja erineva raskusastmega retkede korraldamist. Piirkonda jääb ka Kurtna järvestik, Eesti kõige järvederikkaim ala, kus u 30 km² leidub ligikaudu 40 järve ja järvekest.

Puhkeala eesmärk on elavdada järveäärset puhkust ning pakkuda võimalust metsaandide korjamiseks. Lisaks Kauksi telkimisalale ja puhkuseks kui loodud järveäärsetele luidetele tasub külastada Kotka õpperada, mis päädib RÜÜtli rabasaarel, ning Selisoo matkarada.

Külastaja:

25-34 aastane (31%), keskharidusega (39%), Eestist (95%), Kohtla-Järve linna (9%) ja Tallinna elanik (8%), külastab 2-5 inimese seltskonnas (76%), oma perega (52%) või sõpradega (40%), 76% kõige tähtsam sihtpunkt, 66% suvel, 78% korduvkülastaja, ööbib 61%. Kõige olulisemad tegevused: ujumine, pikniku pidamine, lõkke tegemine ja päevitamine

Külastajate rahulolu:

Peipsi põhjaranniku puhkeala võrreldav külastajarahuloluindeks oli 2010.aastal 3,90, 2015.aastal 4,18 (üleriigiline keskmine külastajarahuloluindeks 2015. aastal oli 4,40). Külastajate rahulolu hinnang on tõusnud või jäänud 2010. aastaga võrreldes samale tasemele kõikide osategurite vallas – teenused, keskkond, ootused ja häirivad tegurid.

Koormustaluvus:

Peipsi põhjaranniku puhkealal viidi esimene seirering läbi 2010.-2011., teine 2016. aastal. Seire teostati 26 seireobjekttil, millest pinnase ja alustaimestiku seisund olemasoleva meetoodika alusel hinnati 24 objekttil. Hinnatud objektidest 83% oli pinnase ja alustaimestiku seisund väga hea ja hea: 17% (4 tk) rahuldav. 2016. aastal kordusseires olnud objektide (19 tk) pinnase ja alustaimestiku seisundi indeksi muutuse alusel moodustavad 47% (9 tk) objektid, millel seisund on stabiilne ning 7 objekttil (37%) suhteliselt stabiilne. 16% objektidest on muutus olnud märgatavam ;nendest kahel oli seisund paranenud ning ühel halvenenud.

Peipsi põhjaranniku puhkeala SWOT analüüs

Tugevused:

- Peipsi järv- rannamännikud, traditsiooniline puhkepiirkond, laulvad liivad, toidukultuur
 - hulgaliselt atraktiivseid väikejärvi (Jõuga järved, Kurtna)
- Vahelduv mitmekesine maastik (sood, rabad, kriivad, oosid)
 - Tööstuslik pärandkultuur, kaevanduslikud maastikud (kaevanduspiirkond)
 - Riigipiiri äärne eripära
 - Marja ja seenemetsad (Alutaguse)
- Pankrannik ja tema joad
 - Sõjatemaatika
 - Külustuskeskuse ja külustuskorraldusliku taristu olemasolu
 - Range kaitsekord
 - Hea teedevõrgustik
 - Narva jõgi koos oma vanajõgedega
 - tugev meeskond

Nõrkused:

- Riigipiiri äärne eripära
- Kultuuriline eripära külustusel
- Tööstuslinnade lähedus (looduskauge elanikkond)
- Tööstuse jäljed/reostus (Kurtna)
 - Piiratud ressursid
 - Range kaitsekord
- Madal koormustaluvus (rannamännikud, luited)
- Kehv ühistransport (autokeskne)

Võimalused:

- Matkatee (seob olemasolevat ja tutvustab mitmeid seniselt vähe tutvustatud väärtusi, mis väljaspool olemasolevat taristut)
 - Külustuskeskuse tegevuse laiendamine (rendipinnad)
- külustuskoormuse hajutamine
 - Teavitustöö parem korraldamine (sihtgrupipärasem, loodusteadlikkust suurendav)
- Uued rahastusallikad

Ohud:

- Looduse taluvuspiiri ületamine
 - Ressursi vähenemine
 - Tööstuspiirkond- tööstuse laienemine, reostus (õnnetused)
 - Metsapõlengud
- Vandalism, looduskauge käitumine

1.2. Kauksi külustuskeskus

Kauksi külustuskeskus asub Peipsi järvest vaid 400 m kaugusel Kauksi külas Alutaguse vallas.

Külustuskeskus tutvustab külustajatele kohaliku looduse eripära, metsamajandamist ja Peipsi järvega seonduvat. 2018 valmis piirkonda tutvustav RMK matkatee Ida-Virumaad läbiv lõik, Kauksi külustuskeskus on selle algus ja lõpppunkt. 2018. aastal moodustati Alutaguse rahvuspark. Rahvuspargi looduse ja kultuuripärandi paremaks tutvustamiseks rekonstrueeritakse RMK Kauksi külustuskeskus Alutaguse rahvuspargi külustuskeskuseks. Keskuse lähiaastate eesmärgiks on kaasata rohkem kohalikku kakskeelset elanikkonda, tõsta keskuse atraktiivsust, ekspositsiooni arendamine läbi rahvuspargi temaatika sisse toomise - see aitab suurendada teavitatute hulka ja parandada teavitamise kvaliteeti ning loob lisavõimalusi uutele sihtrühmadele.

Jagatakse teavet piirkonna puhke võimaluste kohta. Huvilised saavad uudistada näitusi, vaadata loodusfilme või registreeruda loodusõppeprogrammidele, jalutada Oja ja Luite matkarajal.

Külustuskeskus pakub nii juhendatud kui ise läbitavaid loodushariduslikke õppeprogramme erinevatele huvigruppidele. Programmide teemad on eelkõige kantud keskuse põhiteemadest, milleks on:

- Alutaguse rahvuspark, loodusväärtused
- Peipsi järve lugu

Kauksi külustuskeskuse SWOT analüüs

Tugevused:

- Suur õueala - pikniku pidamise, ürituste korraldamise võimalus
- Õõbimisvõimalus loodusteemaliste ürituste korraldamiseks
- Mitmefunktsionaalne kõrvalhoone
 - Alutaguse rahvuspargi värav
- Hea asukoht Peipsi järve läheduses
 - Riigimetsad ümberringi
 - Turismiettevõtjate rohkus ja ettevõtlik kogukond
- Telkimisala vaid 500 m kaugusel
 - Suurürituste ala lähedus
 - Matkarada algab otse õuelt
- Suveperioodil palju potentsiaalseid kliente
- Tartu-Jõhvi maantee lähedus, ühistranspordi võimalus
- Multifunktsionaalne kodurada
 - Hea koostöö KOV-ga

Nõrkused:

- Hooajaline piirkondlik ühistransport
 - Talvel vähe külastust
- Piirkonnas vähe püsielanikke ja nende vähene aktiivsus
- Külastajate teenindusala on liiga väike ja kitsas
- Maja väike ja ebafunktsionaalne
- Õue-ekspositsiooni ja tegelusala puudumine
 - Inva-võimaluste puudulikkus

Võimalused:

- Alutaguse rahvuspargi keskuse väljaarendamine (hoonete laiendamine, õueala ja ekspositsiooni arendamine) koostöös Keskkonnaametiga
- Õuealal aktiivsem kasutamine suurürituste jaoks (nt. perepäevad, kokkutulekud)
- Õuealale võimalik rajada tegelusala, mis meelitaks rohkem peresid keskust külastama
 - Hea ligipääsetavuse tagamine ja võimaluste arendamine nii majas kui ka õuealal ja kodurajal
- Hooaja pikendamine talviste üritustega koostöös kohalike ettevõtjatega
 - Pika matkatee tugevam propageerimine ja kasutuselevõtt
 - Talvise looduse propageerimine - filmiõhitud jne
- Teenuste mitmekesistamine - koostöine kohvik, meenete ja kohalike teenuste müük
 - Koostöö tugevdamine KOV-ga
 - Ida-Virumaa teavitustöö ja loodusharidusvõimaluste parendamine
 - Audiogiid

Ohud:

- Suvine külastajate ülekoormus
 - Vandalism
 - Ressursi vähenemine
- Vähene valmisolek vastu võtta võõrkeelseid grappe

1.3. Oru park

Maastikuliselt paikneb Oru park klindilahe suudmes Pühajõe orus liivakivipangal. Vahelduv reljeef mereäärse tasandiku, Neide panga ja Pühajõe oru kallastega muudab pargi maastiku väga vaheldusrikkaks ja kauniks. Siin võib näha kõrget paekallast, jõelammi, terrassidena tõusvat oruperve pangajärsaku serval, loopealset ja sügava liivase põhjaga kaldanõva. Tänu looduslikult mitmekesisele maastikule avanevad pargist ümbruskonna maastikule, merele ja samuti parki endasse ilusad ja huvitavad vaated.

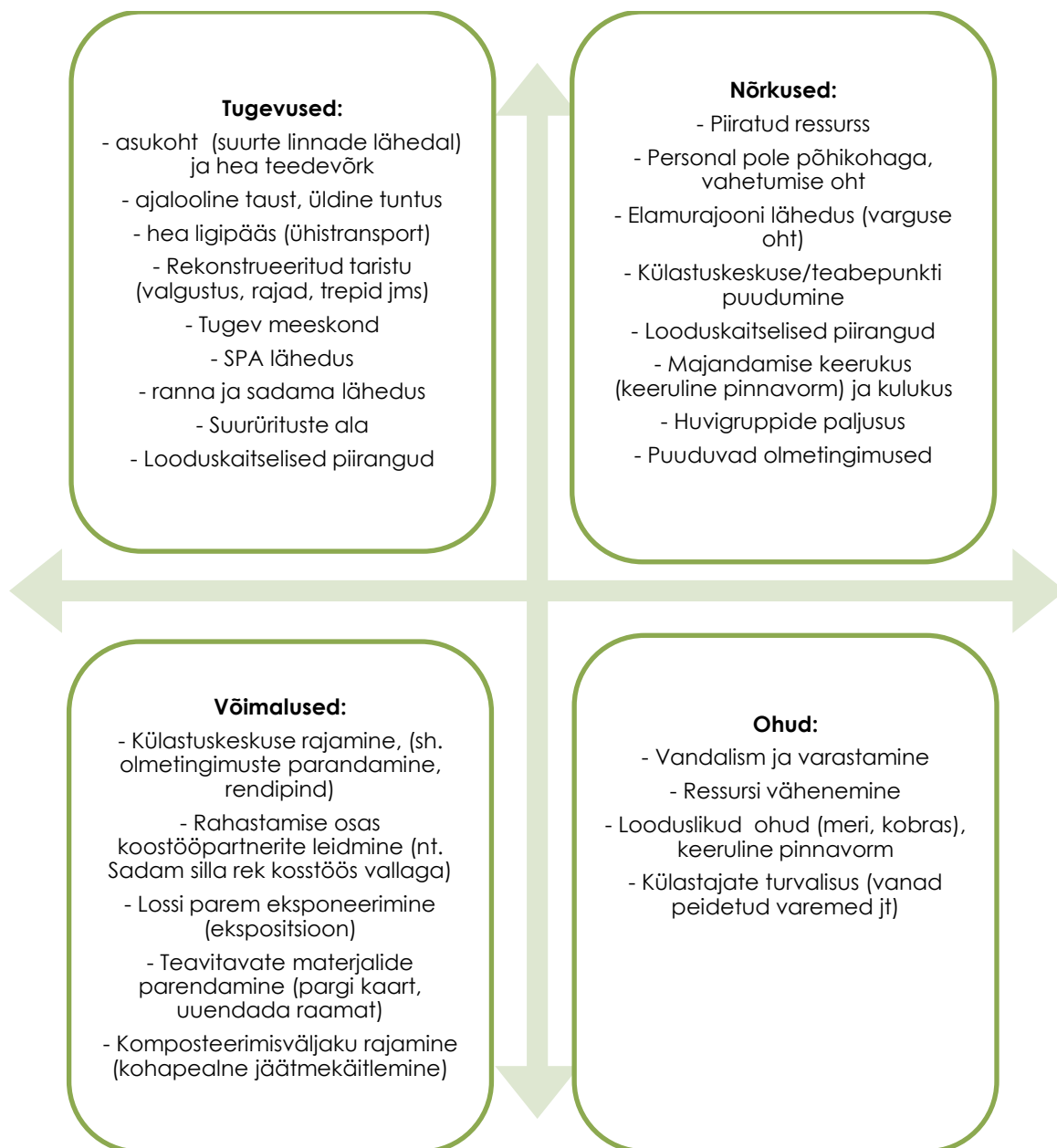
Külastaja:

45-54 aastane (31%), kõrgharidusega (39%), Eestist (86%), Kohtla-Järve linna (20%) ja Tallinna elanik (13%), külastab 2-5 inimese seltskonnas (78%), oma perega (67%) või sõpradega (29%), 51% kõige tähtsam sihtpunkt, 45% suvel, 83% korduvkülastaja, päevased külastajad 53%. Kõige olulisemad tegevused: jalutamine, looduse vaatlemine metsas olemine ja looduse pildistamine

Külastajate rahulolu:

Külastajate rahulolu hinnang on 2010. aastaga võrreldes tõusnud kõikide osategurite vallas – teenused, keskkond, ootused ja häirivad tegurid. Oru pargi võrreldav külastajarahuloluindeks oli 2010. aastal 4,13 2015.aastal 4,45 (üleriigiline keskmine külastajarahuloluindeks 2015. aastal oli 4,40).

Oru pargi SWOT analüüs

2. Profileerimise kokkuvõte

Peipsi põhjarannik-

Avastuste maa Alutaguse metsade süles.

Peipsi järv oma „lauva liiva“, rannamännikute ja telkimisaladega,

Alutaguse rahvuspark –

Metsa, sood ja rannikumaastikud täis kultuuri ja jääaja salapära

Alutaguse laaned oma põlismetsa ja ulukitega, sekka järved, sood ning rannikumaastikud, mis on lõbipõimunud rikkaliku pärandkultuuriga - matkarajad kõiki neid väärtusi sidumas, see on avastamist väärt kõigile huvilistele.

Oru park-

Looduse ja inimese loodu – pärl Eestimaa ajas ja loos

üks Eesti kuulsamaid parke oma liigirikkuse, värvika ajaloo ja kauni maastikuga. Lummavad vaated, haaravad legendid, mõnusad jalutusrajad – kõik see on kui loodud looduse nautijale.

